

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Інститут міжнародних відносин
Кафедра міжнародної інформації**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНФОРМАЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ У МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИНАХ**

для студентів

галузь знань	29 Міжнародні відносини
спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
освітній рівень	Магістр
освітня програма	Міжнародні комунікації
вид дисципліни	обов'язкова
Форма навчання	Денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Запорожець О.Ю.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.

КИЇВ – 2021

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечити студентів знаннями щодо прикладних аспектів проведення інформаційних операцій у сучасних міжнародних відносинах.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни

1. Знати базові поняття зовнішньої політики та міжнародних відносин, теорії комунікації, зв'язків з громадськістю та інформаційної політики.
2. Вміти працювати з інформаційними джерелами, зокрема використовуючи сучасні інформаційні технології, аналізувати події та процеси у глобальному інформаційному просторі.
3. Володіти елементарними навичками інформаційної грамотності та критичного мислення.

3. Анотація навчальної дисципліни: В рамках навчальної дисципліни «Інформаційні операції у міжнародних відносинах» розглядаються такі питання, як сутність і компоненти інформаційних операцій, планування інформаційних операцій, операції впливу у сучасних міжнародних відносинах, сучасний інструментарій інформаційних операцій тощо. Значна увага приділяється аналізу конкретних прикладів інформаційних операцій.

4. Завдання (навчальні цілі). Вивчення навчальної дисципліни «Інформаційні операції у міжнародних відносинах» передбачає формування і розвиток у здобувачів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-наукової програми «Міжнародні комунікації» спеціальності 291 - міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, зокрема:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ФК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

ФК18. Здатність виявляти та аналізувати технології інформаційного впливу як інструменту реалізації цілей та інтересів акторів міжнародних відносин.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми/методи і технології викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати сутність, специфіку, компоненти та процес планування інформаційних операцій	Лекція, семінарське заняття, дискусія, практичні завдання	Усні запитання, оцінка якості відповіді під час індивідуального виступу, оцінка участі в обговоренні	10
1.2	Знати технології інформаційно-психологічного впливу у сучасних інформаційних операціях	Лекція, семінарське заняття, практичні завдання	Оцінка якості виконання завдання та його презентації на занятті	12
1.3	Розуміти організаційні аспекти проведення інформаційних операцій	Лекція, семінарське заняття	Оцінка якості відповіді під час індивідуального виступу	10
1.4	Розуміти специфіку та інструментарій сучасних операцій впливу	Лекція, семінарське заняття, дискусія, практичні завдання	Усні запитання, оцінка якості відповіді під час індивідуального виступу, оцінка участі в обговоренні	10
2.1	Вміти ідентифікувати та аналізувати інформаційні операції	Семінарське заняття, практичні завдання, аналіз кейсів	Оцінка якості виконання завдання та його презентації на занятті	12
2.2	Вміти виявляти та аналізувати технології впливу в інформаційних операціях та їхні наслідки для акторів міжнародних відносин	Семінарське заняття, практичні завдання, аналіз кейсів	Якість відповіді під час індивідуального виступу	14
2.3	Вміти планувати інформаційні операції	Семінарське заняття, практичні завдання	Оцінка якості виконання завдання та його презентації на занятті	14
3.1	Зрозуміло та обгрунтовано представляти свої ідеї та позиції з тематики інформаційних операцій.	Семінарське заняття, аналіз кейсів	Оцінка активності й участі в обговоренні	8
4.1	Знаходити, аналізувати та обробляти необхідну інформацію з різних джерел, приймати обгрунтовані рішення	Семінарське заняття, практичні завдання	Якість відповіді під час індивідуального виступу, контрольна робота	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)									
	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1	
ПРН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.	+		+							+
ПРН8. Знати і аналізувати технології інформаційного впливу та розуміти наслідки їхнього застосування на державному і міжнародному рівнях.	+	+		+		+	+	+		
ПРН10. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.		+			+	+				+
ПРН19. Аналізувати і оцінювати ефективність використання зв'язків з громадськістю (PR), публічної дипломатії, інформаційних операцій суб'єктами міжнародних відносин.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки: Робота студентів оцінюється за 100-бальною шкалою.

7.1 Форми оцінювання студентів:

Семестрове оцінювання. Робота на семінарських заняттях включає відповіді на питання з конкретних тем, виконання практично-орієнтованих завдань та написання модульної контрольної роботи. За роботу на семінарських заняттях студенти можуть отримати до 40 балів.

Відповіді та семінарських заняттях та виконання практично-орієнтованих завдань оцінюються у 5-6 балів (пороговий рівень позитивної оцінки – 3 бали).

Модульна контрольна робота оцінюється максимум у 20 балів (пороговий рівень позитивної оцінки – 12 балів).

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі МКР здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 31 жовтня 2010 року.

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

Підсумкове оцінювання. Дисципліна завершується іспитом. Максимальна кількість балів за іспит – 40. Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше 20 балів. Для допуску до іспиту студент обов’язково повинен мати відповіді на семінарських заняттях або виконати практично-орієнтовані завдання та написати модульну контрольну роботу. Оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів для отримання загальної позитивної оцінки за курс.

Якщо студент не набрав достатньої кількості балів для допуску до іспиту, то він має можливість виконати невідпрацьовані практичні завдання і здати їх у письмовій формі. Максимальна кількість балів за кожне завдання – 5 балів.

7.2 Організація оцінювання

Впродовж семестру студенти мають змогу усно відповідати на семінарських заняттях та виконувати практичні завдання і представляти їх на занятті або здавати у письмовій формі.

Наприкінці семестру студенти мають написати модульну контрольну роботу, яка передбачає виконання завдання з планування наступальної або оборонної інформаційної операції за чітко визначеною структурою.

Іспит з навчальної дисципліни проводиться у формі онлайн-тесту на платформі Moodle.

7.3 Шкала відповідності оцінок

<i>За національною шкалою</i>	<i>За 100 – бальною шкалою</i>
Відмінно/Excellent	90-100
Добре/Good	75-89
Задовільно/Satisfactory	60-74
Незадовільно/Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1.	Тема 1. Концептуальні засади інформаційних операцій	2	2	8
2.	Тема 2. Операції впливу як різновид сучасних інформаційних операцій	2	4	11
3.	Тема 3. Підрозділи інформаційних операцій у різних країнах світу	2	4	10
4.	Тема 4. Інструментарій інформаційних операцій 21 століття	2	6	12
5.	Тема 5. Планування інформаційних операцій	2	4	12
6.	Тема 6. Інформаційні операції 21 століття: case study	4	6	12
7.	Модульна контрольна робота	-	-	15
Всього		14	26	80

Загальний обсяг - **120** год. , в тому числі:

Лекцій – **14** год.

Семінарські заняття – **26** год.

Самостійна робота - **80** год.

РЕКОМЕНДОВАНИ ДЖЕРЕЛА:

Основні:

1. Запорожець О.Ю. Інформаційні війни у міжнародних відносинах. Навчальний посібник. - К.: ІМВ, 2014. – 92 с.
2. Макаренко С. Информационное противоборство и радиоэлектронная борьба в сетевых войнах начала XXI века. – СПб, 2017. - <https://psyfactor.org/psyops/makarenko-1.htm>
3. Почепцов Г. Операции влияния: современные представления военных и учёных. - https://ms.detector.media/ethics/manipulation/operatsii_vliyaniya_sovremennye_predstavleniya_voennykh_i_uchenykh/
4. Почепцов Г.Г. Виртуальные войны. Фейки. – ОМКО, 2019. - http://loveread.ec/view_global.php?id=83957
5. Pamment J., Nothhaft H., Agardh-Twetman H., Fjallhed A. Countering Information Influence Activities: The State of the Art. – <https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/28697.pdf>
6. US Joint Doctrine for Information Operations. - http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp3_13.pdf

Додаткові:

1. Гриняев С.Н. Поле битвы – киберпространство. - <http://csef.ru/media/articles/461/461.pdf>
2. Костюхин А., Горбунов Г., Сажин А. Информационные операции в планах командования ВС США. – <http://pentagonus.ru/publ/22-1-0-181>
3. Панцеров К.А. Информационно-психологические операции ИГИЛ: некоторые практические аспекты. - <https://cyberleninka.ru/article/n/informatsionno-psihologicheskie-operatsii-igil-nekotorye-prakticheskie-aspekty>
4. Почепцов Г. Операции влияния вдали и вблизи. - https://ms.detector.media/trends/1411978127/operatsii_vliyaniya_vdali_i_vblizi/
5. Рустамов Л. Использование информационных методов борьбы террористической организацией ИГИЛ. - <https://interaffairs.ru/jauthor/material/2191>
6. Сазонов В. Об идеологии и информационных войнах ИГИЛ. - <https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/16624/2016-05-20-ob-ideologyyu-y-unformatsyonnykh-voynakh-ygyl/>
7. Чантурія А. В. Політичні інтернет-меми та масова свідомість у період збройного конфлікту на Донбасі / Гібридна війна на Сході України в міждисциплінарному вимірі: витоки, реалії, перспективи реінтеграції: збірник наук. праць / За заг ред. ред. В. С. Курило, С. В. Савченко, О.

- Л. Караман. – Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. – С.20-24
8. Шлупнер М. Сила мемов. Почему государства-члены НАТО должны освоить этот мощный цифровой инструментарий //per Concordian. – 2020. - №2, Т.10. – С.20-25. - <https://perconcordiam.com/ru/сила-мемов/>
  9. Шомова С.А. «Война мемов»: новые повороты информационного противостояния. – <https://cyberleninka.ru/article/n/voyna-memov-novye-povoroty-informatsionnogo-protivostoyaniya/viewer>
  10. Chan E. Fifth Column Fears: The Chinese Influence Campaign in the United States. - <https://thediplomat.com/2019/09/fifth-column-fears-the-chinese-influence-campaign-in-the-united-states/>
  11. Hancock B.J. Memetic warfare: The Future of War. - https://fas.org/irp/agency/army/mipb/2010_02.pdf
  12. Heylighen F. What makes a meme successful? Selection criteria for cultural evolution. - <http://cogprints.org/1132/1/MemeticsNamur.html>
  13. Kenney C., Bergmann M., Lamond J. Understanding and Combating Russian and Chinese Influence Operations. - <https://www.americanprogress.org/issues/security/reports/2019/02/28/466669/understanding-combating-russian-chinese-influence-operations/>
  14. Larson E. V., Darilek R. E., Gibran D., Nichiporuk B., Richardson A., Schwartz L. H., Thurston C. Q. Foundations of Effective Influence Operations: A Framework for Enhancing Army Capabilities. – RAND, 2009. – 226 p.
  15. Psychological Operations Tactics, Techniques, and Procedures. Field Manual No. 3-05.30. - Washington, DC, 2003. – <http://www.fas.org/irp/doddir/army/fm3-05-301.pdf>
  16. Shehabat A., Mitew T. Black-boxing the Black Flag: Anonymous Sharing Platforms and ISIS Content Distribution Tactics. - https://www.jstor.org/stable/26343748?seq=3#metadata_info_tab_contents
  17. The Conduct of Information Operations. - <https://fas.org/irp/doddir/army/atp3-13-1.pdf>